

Lesfiche verkeers- en
mobiliteitseducatie
BASISONDERWIJS

Voortbewegingstoestellen & plaats op de weg

Doelgroep

Derde graad

Eindtermen

Lager onderwijs:

Mens en Maatschappij – Ruimte

- De leerlingen
 - 4.14 kunnen de gevaarlijke verkeerssituaties in de ruimere schoolomgeving lokaliseren.
 - 4.15 beschikken over voldoende reactiesnelheid, evenwichtsbehoud en gevoel voor coördinatie en ze kennen de verkeersregels voor fietsers en voetgangers, om zich zelfstandig en veilig te kunnen verplaatsen langs een voor hen vertrouwde route.

Lesdoel

De leerlingen

- kennen de juiste plaats op de weg (met een voortbewegingstoestel, te voet en met de fiets).
- ervaren dat voortbewegingstoestellen verschillende vaardigheden vereisen.

Materiaal

- 10 magneten
- schoolbord en krijt/bordstift
- de afbeeldingen van bijlage 1 afgeprint op A4-formaat:
 - ➔ voetpad (2x)
 - ➔ fietspad (3x)
 - ➔ berm (1x)
 - ➔ links op de rijbaan (1x)
 - ➔ rechts op de rijbaan (1x)
 - ➔ zebrapad (1x)
 - ➔ fietsoversteekplaats (1x)
- 12 grote kegels
- kleine potjes (4 in een andere kleur)
- 5 stokken om rechtop in de kegels te zetten
- krijt
- fluitje
- filmpje: <https://www.youtube.com/watch?v=zzEdZNSnlrM&feature=youtu.be>

Beginsituatie

We zien meer en meer voortbewegingstoestellen in het straatbeeld: hoverboards, (elektrische) steps en monowheels zijn enkele van de nieuwere toestellen, maar ook skates en skateboards worden door kinderen gebruikt om zich van en naar de school te verplaatsen. Weten zij waar ze moeten rijden? Hoe ze zich moeten beschermen? Wat er in de wegcode staat?

Lesverloop

Vooraf (week voor de les)

Laat je leerlingen tot een definitie van voortbewegingstoestellen komen:

- Wat zegt het woord?
- Wie kan er enkele voorbeelden geven?
- Wat is het verschil met een auto?

Info voor de leerkracht:

‘Voortbewegingstoestellen’ zijn voertuigen waarvoor er vroeger geen specifieke regels bestonden. Nu zijn deze voertuigen ondergebracht bij de langzame voertuigen en zijn ze gelijkgesteld met voetgangers en fietsers. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen twee types voortbewegingstoestellen:

- Niet-gemotoriseerd: elk voertuig dat door middel van spierkracht wordt voortbewogen en niet met een motor is uitgerust (skeelers, step, skateboard, rolstoel, ...)
- Gemotoriseerd: elk motorvoertuig met twee of meer wielen met een maximumsnelheid van 18 km/u (elektronische rolstoelen, segways, elektrische steps, ...)

Vertel dat je rond voortbewegingstoestellen gaat werken en dat de leerlingen die dag een voortbewegingstoestel mogen meenemen naar school. Bv. skates, step, hoverboard, skateboard, ... Vraag na of elke leerling iets kan meebrengen.

Startfase: parcours

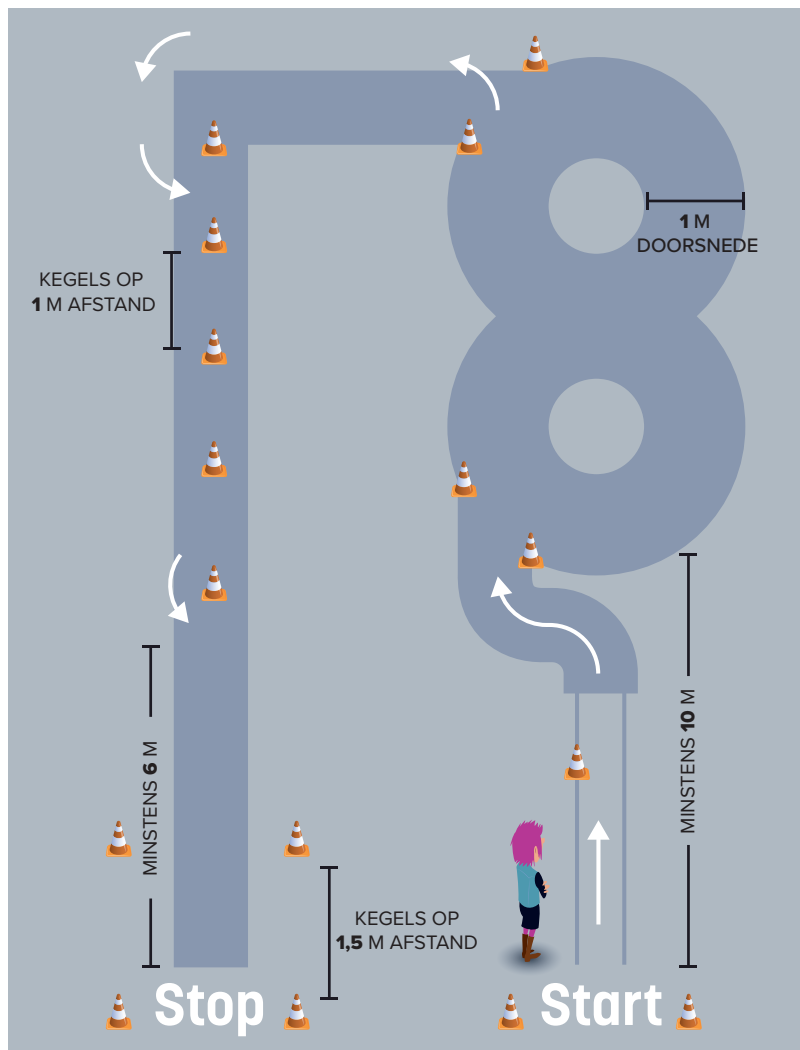
De les start buiten op de speelplaats. Op een voortbewegingstoestel moet je, net als voetgangers en fietsers, bepaalde vaardigheden beheersen om

je veilig in het verkeer te begeven. Enkele van deze vaardigheden oefenen we in via een parcours. De leerlingen mogen de toestellen verkennen en vrij oefenen terwijl de leerkracht het parcours opstelt.

Materiaal:

- 12 grote kegels
- kleine potjes (de in- en uitgang van de 8-vorm in een andere kleur)
- 5 stokken om in de kegels van de slalom te zetten
- een fluitje
- krijt, potjes of linten om de lijnen te tekenen/leggen

Verwerk indien mogelijk een stuk oneffen terrein in het parcours. Een plek waar de tegels wat losser liggen, een goot, een trapje, een stuk gras, ... De volgende leerling mag vertrekken wanneer de vorige in de 8-vorm rijdt.

Verloop parcours:

1. De leerlingen starten rechtdoor tussen 2 lijnen. Wanneer ze een bepaald punt (kegel aan de linkerkant) voorbijrijden, kijken ze over hun linkerschouder naar het aantal vingers dat de leerkracht omhoog houdt.

➔ *In het echte verkeer moeten de leerlingen al rijdend over hun schouder kunnen kijken voor ze willen uitwijken of afslaan. Zo kunnen ze zien of er een auto komt aangereden achter hen.*

Tip: als je het moeilijk vindt om op één lijn rechtdoor te rijden, zoek dan een punt in de verte waar je naar kijkt. Probeer niet naar je voeten te kijken.

2. Vervolgens rijden ze in een 8-vorm waarin ze korte bochten uittesten.

➔ *De leerlingen moeten in het echte verkeer ook korte bochten kunnen nemen.*

Tip: probeer je bocht zo ruim mogelijk te nemen en naar het midden van elk rondje te kijken als het moeilijk gaat.

3. Na een bocht terug richting de start volgt een slalom.

➔ *Ook op weg van en naar school moeten de leerlingen behendig zijn in alle situaties.*

Tip: als de slalom te moeilijk is, neem je bocht dan zo ruim mogelijk. Als ook dat niet lukt, kan je de kegels wat verder uit elkaar zetten.

4. Tot slot maken de leerlingen wat snelheid om op korte afstand te kunnen stoppen in een uitgezet vierkant.

➔ *Leerlingen moeten elk moment een noodstop kunnen uitvoeren om een gevaarlijke situatie te vermijden.*

Laat de leerlingen het parcours een aantal keer afleggen, laat ze ook eens wisselen van toestel, en vraag of ze een verschil merken tussen de verschillende voortbewegingstoestellen.:

• Welke onderdelen gingen makkelijk en welke waren wat moeilijker?

• Waaraan kan dat liggen?

➔ *Grote of kleine wielen, beweeglijke of vaste wieltjes, staan je voeten naast of achter elkaar, ...*

Ruim het parcours op en ga terug naar de klas.

Verwerking: klasgesprek

Zet de leerlingen in een kring en leg alle voortbewegingstoestellen in het midden zodat iedereen ze goed kan bekijken. Merk op dat sommige leerlingen beschermingsmateriaal droegen op het parcours. Vraag waarom zij dat doen. Laat hen hun materiaal tonen aan de rest van de klas. Waarom doen de anderen dat niet? Laat de leerlingen beargumenteren en reageren op elkaar. Overloop de verschillende toestellen die in de kring liggen en vraag hoe de leerlingen zich bij elk zouden beschermen en waarom.

Informatie voor de leerkracht:

Verschillende beschermingsmaterialen:

- Een **helm** zorgt voor 75% – 80% minder kans op een hoofdletsel bij een ongeval. Een fietshelm volstaat, maar een echte skatehelm bedekt beter je slapen en de bovenkant van je nek. Dat is veiliger als je naar achter valt.
- **Elleboog-, pols- en kniebeschermers** zijn een must om te kunnen vallen zonder je te verwonden. Probeer je beschermers in de winkel voor je ze koopt. Zo kan je zien of ze de juiste maat hebben, luchtig genoeg zijn en een goed sluitsysteem hebben.
- Leef je je graag uit in een skatepark dan kan je ook een **compressieshort en T-shirt** gebruiken. De short beschermt je heupen, dijbeen en stuitje en het T-shirt bedekt je ribben, schouders, sleutelbeen en borstbeen.
- Zorg ervoor dat je zichtbaar bent in het verkeer. Met **fluokledij** val je overdag het beste op en met **reflecterende kledij** ben je in het donker al vanop 150 meter zichtbaar! Er bestaan ondertussen veel verschillende fluo- en reflecterende gadgets om je outfit te pimpen.

De regels

Vraag aan de leerlingen of ze weten op welke plaats op de weg ze moeten rijden als ze zich in het verkeer begeven met een voortbewegingstoestel? Waar baseren zij zich op? Laat hen discussiëren.

Informatie voor de leerkracht:

- Wanneer de gebruikers van voortbewegingstoestellen niet sneller dan stapvoets rijden, moeten zij de regels voor de voetgangers volgen (dus op het voetpad rijden). Hoe snel 'stapvoets' is, wordt niet echt vastgelegd in de wegcode. Over het algemeen wordt hiermee tussen 5 en 15 km/u bedoeld, een voorzichtige, lage snelheid, zo laag dat men tijdig kan stoppen voor bijvoorbeeld plotseling overstekende kinderen.
- Wanneer de gebruikers van voortbewegingstoestellen sneller dan stapvoets rijden moeten zij de regels voor de fietsers volgen (dus op het fietspad of de rijbaan rijden).
- Op het fietspad en op de rijbaan is verlichting verplicht wanneer de zichtbaarheid minder dan 200 meter is. Bij valavond en 's nachts, maar ook wanneer het regent of er mist is. Dus ook als je met je voortbewegingstoestel op het fietspad op de rijbaan rijdt!

Met een voortbewegingstoestel moet je dus soms de regels van een voetganger volgen en soms die van een fietser. Maar kennen jullie die regels eigenlijk wel?

Verdeel het bord in twee met een middenlijn. Schrijf links 'voetganger' en rechts 'fietser' en maak telkens een kolom 'plaats op de weg' en 'voorrang'. Toon de afbeeldingen uit bijlage 1 van een voetpad, fietspad, berm (een strook gras langs de kant van de weg), rechts op de rijbaan, links op de rijbaan, zebrapad en fietsoversteekplaats.

Stel de leerlingen onderstaande vragen. Laat telkens een leerling aan het woord. Wanneer de andere leerlingen denken dat het antwoord niet juist is, mogen zij verbeteren.

Waar moet je wandelen als voetganger?

Antwoord: voetpad -> hang de afbeelding van het voetpad met een magneet bovenaan in het vak van de voetganger.

Waar moet je rijden als fietser?

Antwoord: fietspad -> hang de afbeelding van het fietspad bovenaan in het vak van de fietser

Waar moet je wandelen als er geen voetpad is?

Antwoord: berm (strook gras aan de kant van de weg) -> hang de afbeelding van de berm onder de afbeelding van het voetpad.

Waar moet je fietsen als er geen fietspad is?

Antwoord: rechts op de rijbaan -> hang de foto van de rijbaan onder de foto van het fietspad.

Waar moet je wandelen als er ook geen berm is?

Antwoord: het fietspad -> hang de afbeelding van het fietspad onder die van de berm.

Waar moet je wandelen als er ook geen fietspad is?

Antwoord: aan de linkerkant van de rijbaan -> hang de foto van de rijbaan onder de andere foto's.

Stel hierna de onderstaande vragen over voorrang aan de leerlingen. Ze kunnen kiezen tussen de overgebleven afbeeldingen (voetpad, zebrapad, fietspad en fietsoversteekplaats).

Waar heb je voorrang als voetganger?

Antwoord: voetpad en zebrapad -> hang deze afbeeldingen in een tweede kolom in de kant van de voetganger.

Waar heb je voorrang als fietser?

Antwoord: fietspad -> hang de afbeeldingen in een tweede kolom in de kant van de fietser.

Resultaat:

Als alle afbeeldingen op de juiste plaats hangen blijft er één over, de fietsoversteekplaats. Leg aan de leerlingen uit dat die altijd wordt aangeduid met witte vierkante blokken (en geen lange lijnen zoals bij een fietspad) en dat die soms loodrecht oversteekt en soms schuin de baan oversteekt. Fietsers hebben in tegenstelling tot voetgangers op een zebraapad GEEN voorrang op een fietsoversteekplaats. Veel autobestuurders zijn echter hoffelijk en zullen wel stoppen om de fietser over te laten.

Verwerking: opdrachtenblad

Om de belangrijkste regels voor voetgangers en fietsers te herhalen, mogen de leerlingen de eerste drie oefeningen op het werkblaadje invullen. Laat hen individueel te werk gaan en overloop de antwoorden daarna klassikaal.

Afsluitfase

Vertel de leerlingen dat je niet alleen in het verkeer hoffelijk moet zijn. Ook in skateparken zijn er etiketteregels. Laat hen een filmpje zien waarin enkele belangrijke regels worden meegegeven. De leerlingen mogen ze opschrijven bij oefening vier op het werkblaadje.

Etiquette in een BMX-park:

<https://www.youtube.com/watch?v=zzEdZNSnlrM&feature=youtu.be>

Alle antwoorden die op deze regels lijken, zijn juist:

- Geef de andere kinderen voldoende ruimte en ga niet in de weg staan.
- Snijd anderen niet de pas af.
- Draag het juiste beschermend materiaal.
- Rijd niet te dicht op elkaar.
- Eet of speel niet op het parcours, laat je materiaal niet slingeren.
- Ruim je afval op.
- Help elkaar.

Plaats op de weg Voorrang

Plaats op de weg Voorrang

